

СЕКЦІЯ 2 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2025-57-2>

УДК 338.48-6:7/8

Бурак В.Г.

*докторка педагогічних наук, професорка,
завідувачка кафедри готельно-ресторанного
та туристичного бізнесу*

*Херсонського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5097-6536>*

E-mail: vburak@rsu.ks.ua

ТРАДИЦІЇ ГОСТИННОСТІ ЯК ЧИННИК КРОС-КУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Мета статті полягає в комплексному дослідженні традицій гостинності як чинника крос-культурної толерантності в умовах глобалізації. Розглянуто гостинність як ключовий соціокультурний механізм, що формує емпатію, взаємоповагу й довіру в міжкультурній взаємодії, а також сприяє подоланню комунікативних і культурних бар'єрів. Проаналізовано історико-культурні традиції гостинності, їхній виховний потенціал у сфері освіти, туризму, готельно-ресторанного бізнесу й міжкультурного сервісу, обґрунтовано їхню роль у розвитку когнітивних, емоційних і поведінкових компонентів толерантності. Особлива увага приділена методологічним підходам, психологічним і педагогічним чинникам формування толерантності, практичним моделям інтеграції традицій гостинності в навчальні програми та професійну діяльність, а також перспективам збереження й адаптації автентичних культурних практик у глобалізованому світі.

Ключові слова: традиції гостинності; крос-культурна толерантність; міжкультурна комунікація; глобалізація; культурна ідентичність; культурна спадщина; крос-культурна компетентність.

Burak Valentyna. HOSPITALITY TRADITIONS AS A FACTOR OF CROSS-CULTURAL TOLERANCE IN THE GLOBALIZED WORLD

The aim of the article is to investigate the characteristics of hospitality traditions as a factor of cross-cultural tolerance in a globalized world. The phenomenon of hospitality is examined as a key socio-cultural mechanism capable of fostering tolerance and mutual respect in intercultural communication. The author considers hospitality in a multidimensional context, combining philosophical, cultural, socio-ethical, and pedagogical approaches, which allows it to be evaluated as a universal value integrated into the cultural heritage of the peoples of the world. The study analyzes historical and cultural traditions of hospitality, highlights their educational potential in the fields of education, tourism, and the hotel and restaurant industry, and substantiates their role in developing empathy, respect, and trust in a globalized environment. Particular attention is paid to cross-cultural tolerance as a scientific category that includes cognitive, emotional, and behavioral components of intercultural dialogue. Psychological and pedagogical factors of its formation are examined, and the ways in which hospitality traditions can serve as an effective tool for overcoming cultural barriers, facilitating effective communication, and promoting integration into a multicultural environment are identified. Methodologically, the study is based on axiological, cultural, communicative, and phenomenological approaches, as well as the use of content analysis, cultural-comparative, hermeneutic, and historical-ethnographic methods. In the practical dimension, the study analyzes the manifestations of hospitality traditions in international tourism, the hotel and restaurant sector, and intercultural service, highlighting positive foreign and Ukrainian practices in fostering cross-cultural tolerance. The prospects for preserving and developing authentic traditions in a globalized society are discussed, considering the challenges of cultural heritage erosion and proposing ways for the intercultural adaptation of hospitality traditions. The work emphasizes the role of state, educational, and cultural policy in supporting the humanistic values of hospitality and defines conceptual guidelines for further research in the field of cultural tolerance and intercultural communication. This research has practical significance for pedagogical practice, the development of intercultural competence among specialists in tourism and hospitality, the formation of socially responsible behavior, and the strengthening of cultural dialogue in a global context.

Key words: hospitality traditions; cross-cultural tolerance; intercultural communication; globalization; cultural identity; cultural heritage; cross-cultural competence.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі, де посилюються процеси міжкультурної взаємодії, мобільності й комунікації, особливої актуальності набуває проблема формування крос-культурної толерантності як основи гармонійного співіснування народів. У цьому контексті феномен гостинності постає як елемент матеріальної та нематеріальної культури, універсальна морально-етична категорія, що відображає цінності взаємоповаги, довіри й відкритості до «іншого». Традиції гостинності, властиві різним етносам і цивілізаціям, становлять значний потенціал для розвитку толерантної свідомості, сприяють подоланню культурних бар'єрів, стереотипів і ксенофобії. Однак у контексті глобалізаційних викликів і стандартизації соціокультурних практик постає проблема збереження автентичності цих традицій і водночас їхньої адаптації до сучасних соціокультурних реалій, що зумовлює потребу наукового осмислення гостинності як чинника крос-культурної толерантності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження особливостей традиції гостинності як чинника крос-культурної толерантності в глобалізованому світі виявили низку публікацій і досліджень українських науковців, які можна представити у вигляді кількох інтегрованих напрямів.

По-перше, у низці робіт простежується сформована теоретико-методологічна база крос-культурних комунікацій і толерантності, яка слугує фундаментом для дослідження гостинності як соціокультурного феномену. Так, монографічні й підручні праці пропонують спектр концептуальних підходів до крос-культурної взаємодії, зокрема визначення компетентнісного підходу, когнітивно-афективних компонентів толерантності і практико-методичних засад її формування (А. Солодка [11]; Н. Тодорова [12]; Б. Глінковська та співавт. [4]). Ю. Малинка [9]; І. Філатенко та І. Шевчук [14] у наукових працях забезпечують теоретичну картину, у якій гостинність розглядається як поведінкова й ціннісна складова міжкультурного діалогу, що може виступати каталізатором зменшення стереотипів і напруженості.

По-друге, прикладні й галузеві дослідження висвітлюють роль традицій гостинності в секторі туризму та готельно-ресторанного бізнесу як чинник крос-культурної адаптації й толерантності. Так, М. Алдошина й Г. Брусільцева [1] та І. Кудлай і В. Бабіна [8] аналізують практики між-

культурної комунікації саме в туристичній і сервісній сфері, підкреслюючи, що гостинність у щоденній практиці створює безпечний простір для міжетнічної взаємодії. Водночас наші попередні роботи [2; 3] надають системний погляд на підготовку фахівців готельно-ресторанної справи й демонструють, що професійна підготовка має включати як технічні, так і крос-культурні навички, аби традиції гостинності могли бути адекватно інтерпретовані та використані в мультикультурному середовищі.

Третій блок – освітні й тренінгові інструменти формування крос-культурної компетентності. Тут важливий практичний внесок робіт щодо мовної та методичної підготовки (І. Канюка та Л. Сердюк [6]; С. Толочко і А. Зінорук [13]), адже автори підтверджують, що «мовний коучинг», моделювання процесів і цілеспрямовані освітні програми сприяють набуттю комунікативних навичок та розвитку емпатії, розуміння традицій «інших», що знижує міжкультурні бар'єри. Методичні посібники й лекційні конспекти (І. Шавкун та Я. Дибчинська [15]; Б. Глінковська зі співавторами [4]) дають арсенал методик (рольові ігри, кейси, міжкультурні лабораторії), які можуть адаптуватися до вивчення традицій гостинності як практичної теми.

Четвертий аспект – ідентифікація бар'єрів і викликів у практичній взаємодії. Дослідження О. Петухової і А. Говорун [10] та Л. Король [7] фокусуються на конкретних комунікативних бар'єрах, стереотипах і відмінностях у ставленні до толерантності в різних вікових і національних групах; їхні висновки підкреслюють, що навіть коли традиції гостинності сприяють відкритості, існують мовні, ціннісні та інституційні перешкоди, які потребують адресної педагогічної і менеджерської корекції. Ю. Малинка [9] і О. Гостева [5] звертають увагу на філософсько-культурологічні підвалини толерантності, демонструючи, що її продуктом є не лише поведінкова адаптація, а й глибинна зміна світогляду.

Виявлені прогалини й перспективи: по-перше, необхідні міждисциплінарні емпіричні дослідження, що поєднують культурологію, соціальну психологію та менеджмент гостинності для кількісного вимірювання змін у толерантності під впливом конкретних практик гостинності (дослідницькі ніші, які можна закріпити за продовженням праць [2, 8, 11]).

По-друге, потребує розвитку тематика трансформації автентичних традицій гос-

тинності під тиском глобалізаційних процесів – як зберегти ціннісні смисли, не перетворивши їх на чисто сервісні практики ([1, 3, 5]).

По-третє, важливо розробити адаптивні освітні модулі й оцінні інструменти для формування крос-культурної толерантності в професійному навчанні (емоційна компетентність, медіа-грамотність, етичні рефлексії), що впливають із рекомендацій [6, 12, 13].

Всупереч такому широкому представленню означеної проблеми майбутні дослідження мають посилити емпіричну складову, провести порівняльні крос-національні аналізи та розробити адаптовані педагогічні модулі й інструменти оцінювання впливу практик гостинності на рівні міжкультурної толерантності.

Метою статті є дослідження особливостей традиції гостинності як чинника крос-культурної толерантності в глобалізованому світі.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Поняття гостинності (від лат. *hospitium* – прийом, притулок, дружня зустріч) є одним із найдавніших феноменів людського співіснування, що уособлює відкритість, доброзичливість і готовність прийняти Іншого. У філософському дискурсі гостинність розглядається як форма буттєвого ставлення до іншої людини, що ґрунтується на етиці відповідальності та взаємного визнання. У працях І. Канта, Ж. Дерріди, П. Рікера простежується розуміння гостинності як морального імперативу – «етики Іншого», заснованої на визнанні права іншої особистості на гідність і самовираження. У культурологічному аспекті гостинність виступає символом відкритості культури, її здатності до діалогу, обміну й синтезу. Вона є універсальною формою комунікації між людьми різних етносів, релігій, традицій, яка забезпечує культурну рівновагу в процесі глобальних взаємодій. Гостинність має соціально-антропологічну природу, адже через звичай гостинності суспільство реалізує механізми соціальної довіри й солідарності. Соціально-етичний вимір феномену виявляється в його зв'язку з моральними категоріями доброти, щедрості, емпатії, милосердя. У сучасному суспільстві гостинність стає етичним критерієм цивілізованості, який виявляє культуру поведінки, ціннісні орієнтири людини. У цьому сенсі гостинність – це не лише обмін послугами, а прояв глибинного гуманізму, що забез-

печує можливість співіснування культур у межах єдиної цивілізаційної системи.

Традиції гостинності формувалися упродовж століть як частина національної ідентичності кожного народу. Вони відображають соціально-економічні умови, духовні, релігійні й моральні орієнтири спільноти. У стародавньому світі гостинність була священним обов'язком, у давньоукраїнській традиції – у звичаї «хліба-солі», символі відкритого серця й миру. Українська етнокультура здавна відзначається високим рівнем гостинності, що виявляється у звичаях вітання, спільної трапези, щедрого частування, обрядових форм гостювання. Гостинність у народній традиції набула сакрального змісту: вона асоціювалася з доброчесністю, моральною чистотою, умінням розділити добро з ближнім. Як відомо, українська модель гостинності – це усталена побутова практика й система морально-естетичних норм, які визначають комунікативну культуру нації.

У світовому вимірі традиції гостинності трансформуються відповідно до глобалізаційних процесів. У країнах Західної Європи вони набувають форми сервісної культури, в азійських країнах – ритуальної чемності, в арабських – морального обов'язку, у латиноамериканських – емоційного прийняття та спільності. Порівняльний аналіз дозволяє виявити універсальні принципи гостинності: взаємоповагу, щирість, безкорисливість – і водночас національні особливості, що формують культурне розмаїття світу. Таким чином, гостинність виступає мостом між традицією й сучасністю, локальним і глобальним, етнічною автентичністю та міжкультурною відкритістю.

У контексті крос-культурної комунікації *гостинність* розглядається як ефективний механізм взаєморозуміння, нівелювання стереотипів і культурних бар'єрів. Вона створює простір довіри, у якому зустріч представників різних культур відбувається не як конфронтація, а як діалог. Науковиці М. Алдошина та Г. Брусільцева зазначають, що гостинність у сфері туризму й сервісу стає інструментом «м'якої сили», що сприяє формуванню позитивного іміджу нації, міжетнічної симпатії та міжнародної співпраці [1].

Соціокультурна функція гостинності полягає у створенні інтерсуб'єктивного простору – ситуації, коли обидві сторони комунікації визнають взаємну цінність і права на культурну відмінність. У цій парадигмі гостинність є актом прийому

гостя та способом культурної інтеграції, що забезпечує збереження власної ідентичності й водночас відкритість до нових смислів. У глобалізованому світі, де міграційні процеси, мультикультурність і цифрова мобільність зумовлюють інтенсивне змішання традицій, гостинність набуває нових форм – від міжкультурного сервісу до міжетнічної дипломатії. Сучасні дослідження крос-культурного менеджменту (Н. Тодорова [12]; О. Гостева [5]) засвідчують, що навички гостинності дедалі більше інтегруються в освітні програми, управлінські практики й корпоративну культуру як фактор розвитку толерантного, інклюзивного суспільства. Тож гостинність виконує функцію «м'якого комунікатора» між культурами – механізму, що перетворює індивідуальну щирість і відкритість на соціальну норму взаємоповаги й довіри.

Загальновідомо, що в сучасному світі, позначеному глобалізацією, мобільністю, масовими комунікаціями й культурним змішанням, гостинність перетворюється із локальної традиції на універсальну етичну категорію. Вона стає елементом *глобальної культури гостинності* – системи цінностей, що об'єднує різні народи на основі поваги, відкритості й мирного співіснування. Зміна парадигми полягає в переході від побутової гостинності (як обов'язку господаря) до соціально-гуманістичної гостинності (як свідомого вибору громадянина світу). Вона виявляється у формуванні нових культур сервісу, волонтерства, міжнародного обміну, інтеркультурних освітніх ініціатив. За спостереженням І. Кудлай і В. Бабіної, глобальні стандарти комунікації й сервісу нині базуються не стільки на професійних навичках, скільки на морально-етичних принципах гостинності: тактовності, толерантності, увазі до культурної специфіки партнера [8].

Водночас актуалізується проблема збереження автентичних традицій у глобалізованому середовищі. Сучасні дослідники (В. Бурак [3]; С. Толочко і А. Зінорук [13]) наголошують на необхідності інтегрувати в професійну підготовку майбутніх фахівців у сфері обслуговування, окрім знань етикету, ще й глибоке розуміння культурних кодів гостинності. Це дозволяє уникнути комерціалізації феномену, перетворення його на бездушну сервісну послугу.

З огляду на здійснений попередньо аналіз здійснимо дефініювання поняття *«крос-культурна толерантність»*, яка визначається нами як здатність особистості або

спільноти приймати культурну різноманітність, узаємодіяти без упереджень і дискримінації. Її структура охоплює когнітивний (знання про інші культури), емоційний (повага, емпатія) і поведінковий (етичні норми спілкування) компоненти. Основними детермінантами є рівень освіти, культурна компетентність, соціальний досвід і ціннісні орієнтації. Формування толерантності забезпечується розвитком емоційного інтелекту, здатності до емпатії та критичного мислення. У педагогічному вимірі важливими є виховання через діалог культур, інтерактивні методи (рольові ігри, культурні проекти), а також створення освітнього середовища, що підтримує різноманіття й повагу до іншості.

Гостинність уособлює відкритість до іншої культури, готовність до співпраці та взаєморозуміння. Вона сприяє формуванню емпатії, подоланню культурних бар'єрів і розвитку довіри між представниками різних етносів, виступаючи практичним виявом крос-культурної толерантності. Європейська модель ґрунтується на ідеях прав людини, рівності й мультикультуралізму; азійська – на гармонії, взаємоповазі й колективізмі; українська – поєднує традиційну гостинність, духовність і гуманізм. Порівняльний аналіз засвідчує, що українська традиція гостинності може стати містком між східною і західною культурними парадигмами толерантності.

Дослідження традицій гостинності, на нашу думку, ґрунтується на поєднанні кількох взаємодоповнювальних підходів: аксіологічного, культурологічного, комунікативного, феноменологічного. Так, *аксіологічний підхід* дозволяє розглядати гостинність як базову гуманістичну цінність, що сприяє формуванню культури поваги й довіри в міжкультурних відносинах. *Культурологічний підхід* забезпечує аналіз феномену гостинності як елементу духовної спадщини народів, який відображає колективну пам'ять і соціокультурні коди етносу. *Комунікативний підхід* акцентує на ролі гостинності як форми соціальної взаємодії, що сприяє міжкультурному порозумінню. *Феноменологічний підхід* орієнтує на глибоке розуміння суб'єктивного досвіду гостинності як прояву емпатії, відкритості й людяності в спілкуванні з представниками інших культур.

Комплексне вивчення феномену гостинності потребує поєднання теоретичних і емпіричних методів. *Контент-аналіз* застосовується для дослідження тек-

стів, присвячених культурним традиціям, моральним цінностям і міжкультурним практикам гостинності. *Культурно-порівняльний метод* дозволяє зіставити моделі гостинності в різних етнокультурних спільнотах, визначити спільні риси й відмінності у виявах толерантності. *Герменевтичний метод* спрямований на інтерпретацію культурних смислів, що закладені у фольклорі, обрядах, звичаях і ритуалах гостинності. *Історико-етнографічний метод* забезпечує реконструкцію еволюції традицій гостинності в контексті суспільних змін, що дає можливість осмислити їхнє місце в сучасному глобалізованому світі.

Доцільним у межах розвідки вважаємо виокремлення критеріїв аналізу традицій гостинності в контексті міжкультурного діалогу. До основних критеріїв аналізу, на нашу думку, слід віднести: гуманістичний (виявлення цінностей доброзичливості, поваги, щирості), комунікативний (ефективність гостинності як засобу міжособистісного порозуміння), інтеграційний (здатність традицій об'єднувати представників різних культур), адаптивний (гнучкість традицій у нових соціокультурних умовах) і етичний (відповідальне ставлення до іншої культури без асиміляції чи домінування). Такі критерії, видається нам, дозволяють оцінити потенціал гостинності як чинника побудови конструктивного діалогу культур.

Етичний вимір наукового дослідження культурних традицій у глобалізованому середовищі передбачає дотримання принципів культурного релятивізму, поваги до духовної автономії народів та уникнення етноцентризму. Важливим є забезпечення достовірності інтерпретацій без спотворення автентичних смислів традицій гостинності. Наукове вивчення цього феномену повинно відбуватися з позицій міжкультурної чутливості, етичної відповідальності й визнання рівноцінності всіх культур. Це сприяє глибшому розумінню соціокультурних процесів, формуванню практичних стратегій толерантності, що можуть бути інтегровані у систему освіти, туризму, дипломатії та громадянського суспільства.

У глобалізованому світі гостинність стає етичним і стратегічним чинником успіху у сфері міжнародного туризму й готельно-ресторанного бізнесу. Вона виявляється в здатності персоналу розуміти культурні особливості гостей, демонструвати повагу до традицій і звичаїв різних народів, створювати атмосферу доброзичливості

й довіри. Практична реалізація традицій гостинності в сервісній сфері передбачає використання принципів крос-культурного менеджменту, навчання працівників елементам міжкультурної комунікації, розвитку емоційного інтелекту, толерантності й емпатії. Такі ініціативи, як програми “Hospitality Excellence” (ЄС), “Intercultural Service Training” (США) або проєкти з культурного брендингу гостинності в Україні, демонструють, що глибоке розуміння національних традицій і ментальних кодів клієнтів є запорукою формування толерантного середовища та конкурентної переваги у сфері туризму й гостинності.

Гостинність має потужний виховний потенціал, оскільки сприяє формуванню таких цінностей, як повага до іншого, доброзичливість, великодушність і готовність до діалогу. У закладах освіти ці цінності можуть інтегруватися через курси культурології, етики, міжкультурної комунікації, а також через виховні заходи, присвячені національним традиціям гостинності (наприклад, «День культурного діалогу», «Свято гостинності народів світу»). Музеї, культурні центри й театри можуть слугувати майданчиками для демонстрації різноманітних моделей гостинності, стимулюючи розвиток толерантності, емпатії й розуміння культурних відмінностей. У цьому контексті педагогічна практика спрямовується на передачу знань, а основне – на виховання гуманістичного мислення, що забезпечує здатність майбутніх фахівців діяти толерантно в умовах полікультурного середовища.

Ефективна інтеграція традицій гостинності у програми міжкультурної освіти можлива через три моделі: *інтегративну*, *проєктну* й *діяльнісну*. *Інтегративна модель* передбачає включення теми гостинності в зміст навчальних дисциплін гуманітарного циклу (соціологія культури, міжкультурна комунікація, етика бізнесу). *Проєктна модель* орієнтована на створення студентами міжкультурних ініціатив – фестивалів, волонтерських програм, освітніх хабів гостинності, які формують досвід толерантної взаємодії. *Діяльнісна модель* реалізується через тренінги, рольові ігри, крос-культурні симуляції (“Hospitality simulation”, “Intercultural empathy lab”), що формують практичні навички відкритості, співпраці й довіри. Ці підходи забезпечують практичне засвоєння норм гостинності як соціально значущих поведінкових моделей.

Закордонний досвід демонструє різноманітні практики впровадження традицій гостинності у сфері міжкультурної взаємодії. У Японії концепт «омотенаші» втілює ідею безкорисливого служіння гостеві, що сприяє розвитку культури поваги в бізнесі й освіті. В Італії й Іспанії програми “Cultural Welcome” спрямовані на адаптацію іноземних студентів і туристів через ознайомлення з традиціями місцевої гостинності. В Україні позитивним прикладом є етнокультурні проекти «Гостинна Україна», «Культурний міст «Україна – Світ» та ініціативи в закладах вищої освіти туристичного й готельно-ресторанного профілю, де традиції української гостинності розглядаються як ресурс формування національного бренду й толерантного мислення. Такі практики доводять, що гостинність, виведена в площину міжкультурної взаємодії, стає елементом культури сервісу, дієвим інструментом виховання толерантності, миру й взаєморозуміння між народами.

Доцільним видається представлення практики впровадження особливостей традиції гостинності як чинника крос-культурної толерантності в глобалізованому світі в освітньому процесі Херсонського державного університету. Так, здобувачі освіти виконували індивідуальні проекти на заздалегідь визначені й індивідуально узгоджені теми, які містили регіональні традиції гостинності як чинника крос-культурної толерантності в глобалізованому світі: «Розроблення меню і дослідження технології холодних страв і закусок з використанням локальних продуктів Херсонщини для ресторанів», «Удосконалення технології приготування борошняних кондитерських виробів за рахунок використання кукурудзяного борошна», «Особливості технології страв та популяризація кулінарних традицій національної кухні Херсонщини», «Національні традиції Херсонщини у технології страв та виробів із тіста», «Удосконалення технології приготування соусів за рахунок використання фруктових порошоків», «Сучасні технології страв із кавуна – бренда Херсонщини», «Дослідження асортименту, технологій страв і кулінарних виробів у кулінарії Херсонського регіону» тощо [2, с. 368].

Змістовною й результативною виявилася діяльність наукового гуртка «Смаки Херсонщини», основною метою якого визначено сприяти підвищенню рівня наукової підготовки студентів; формувати інтерес і потреби в науковій творчості; розвивати

творче мислення, наукову самостійність, підвищувати внутрішню організованість, толерантність, формувати свідоме ставлення до навчання, поглиблювати й закріплювати отримані під час навчання знання. «Окрім того, під час організації роботи гуртка було апробовано закордонний досвід, який стосувався принципу здійснення освітньої діяльності міжнаціональних студентських і викладацьких колективів для утворення простору гармонії, гуманізму, толерантності й різноманіття для формування міжкультурної гнучкості й компетентності, а також паралельного формування та паритетного співвідношення твердих (професійних) і м'яких (соціальних) навичок майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи для забезпечення їхнього успіху й кар'єрного зростання» [2, с. 370].

Процеси глобалізації, що охоплюють усі сфери суспільного життя, сприяють уніфікації культурних зразків, стандартизації поведінкових норм і спрощенню соціальних комунікацій. У цьому контексті традиції гостинності зазнають ризику втрати автентичності, перетворюючись із морально-етичної категорії на комерціалізований елемент сервісу. Масова культура, цифровізація, зростання споживацьких орієнтацій і комунікативна поверховість зумовлюють ерозію глибинних цінностей гостинності – щирості, безкорисливості, поваги до іншого. Особливо це помітно у сфері туризму, де «гостинність» часто редукується до стандарту обслуговування, позбавленого духовного змісту. З огляду на сказане, можемо стверджувати про потребу у відновленні культурних коренів цього феномену, поверненні до його гуманістичної сутності як носія морального потенціалу суспільства. Сучасне завдання полягає не в консервації традицій, а в їхній творчій адаптації до реалій глобалізованого світу. Інтеркультурна адаптація передбачає збереження морально-етичного ядра гостинності за одночасного оновлення її форм відповідно до сучасних комунікативних практик. Це може проявлятися у створенні культурно чутливих моделей сервісу, упровадженні принципів етичного туризму, розвитку цифрової гостинності (e-hospitality), що враховує національні традиції різних народів.

У науково-педагогічному аспекті важливо формувати в майбутніх фахівців готельно-ресторанної й туристичної справи здатність інтегрувати культурні символи гостинності в практику міжнародного спіл-

кування, зберігаючи баланс між автентичністю та глобальними стандартами обслуговування. Тож модернізація традицій має спиратися не на руйнування культурного спадку, а на його осучаснення в дусі гуманізму, відкритості й толерантності

Ефективна стратегія збереження традицій гостинності неможлива без підтримки з боку державної, освітньої й культурної політики. На державному рівні доцільно розробляти програми культурної дипломатії, спрямовані на популяризацію національної гостинності як складової іміджу країни у світі. Освітня політика має передбачати інтеграцію курсів із міжкультурної комунікації, етики сервісу й культурології в професійну підготовку фахівців сфери гостинності, туризму й міжнародних відносин. У культурній політиці важливо підтримувати етнокультурні фестивалі, музейні програми, гастрономічні форуми, які репрезентують гостинність як духовний код нації. Такі ініціативи сприяють розвитку толерантності, укріплюють культурну ідентичність, формуючи позитивний імідж України як відкритої, доброзичливої й мироловної.

Висновки. У результаті проведеного дослідження можемо констатувати, що в системі сучасних цінностей гостинність постає як інтеграційна категорія, що поєднує морально-етичні, культурологічні й соціальні аспекти. Вона виступає чинником розвитку крос-культурної толерантності, гуманізації глобалізаційних процесів і духовного єднання людства.

Подальші наукові розвідки мають бути спрямовані на глибше осмислення феномену гостинності як багаторівневої соціокультурної системи, що поєднує етичний, психологічний, комунікативний і освітній виміри. Перспективним є вивчення взаємозв'язку між традиціями гостинності й формуванням соціального капіталу, довіри, колективної ідентичності в умовах міжкультурної взаємодії. Значущим напрямом є розроблення методичних моделей виховання толерантності засобами гостинності у системі формальної й неформальної освіти. Доцільним також видається створення міжнародних порівняльних досліджень щодо проявів гостинності в різних культурних регіонах світу з метою формування універсальної парадигми «глобальної етики гостинності».

Отже, перспективи розвитку цього напрямку полягають у синтезі гуманітарного знання, практик міжкультурного діалогу

та педагогічних технологій формування толерантної особистості, здатної до емпатії, толерантності, співпраці й мирного співіснування в глобальному суспільстві.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Алдошина М. В., Брусільцева Г. М. Крос-культурні комунікації в галузі туризму в умовах глобалізації. *Бізнес Інформ*. 2014. № 3. С. 197–202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_3_32
2. Бурак В. Г. Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи в закладах вищої освіти : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2023. 654 с.
3. Бурак В. Г. Кроссекторальні проекти в антикризовому менеджменті підприємств готельно-ресторанного бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 48. С. 5–9.
4. Бурак В. Г. Крос-культурні відмінності у сприйнятті гостинності в туристичній галузі: виклики для менеджерів готельно-ресторанної сфери. *Наукові перспективи*. 2025. № 7 (61). С. 449–462. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7\(61\)-449-462](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-449-462)
5. Глінковська Б., Чеботарьов Є., Чеботарьов В. Крос-культурні підприємницькі комунікації : навч.-метод. посіб. для магістрантів. Старобільськ, 2018. 120 с. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2345/Posibnik.pdf?sequence=1>
6. Гостева О. В. Крос-культурний контекст сучасної бізнес-комунікації. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2023. Вип. 47. С. 56–66.
7. Канюка І. О., Сердюк Л. С. «Language coach» – інструмент формування та розвитку кроскультурної компетентності. *Open educational e-environment of modern University*. 2018. № 5. С. 123–132.
8. Король Л. Крос-культурні особливості толерантності української та канадської молоді. *Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації*. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1146>
9. Кудлай І. В., Бабіна В. О. Міжнародні зв'язки та крос культурна комунікація. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 151–156. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.26>
10. Малинка Ю. Г. Толерантність як результат між-культурної комунікації в умовах глобалізації. *Вісник Нац. авіаційного університету. Сер.: Філософія. Культурологія*. 2012. № 2. С. 123–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2012_2_33
11. Петухова О. І., Говорун А. В. Крос-культурні комунікативні бар'єри та їх подолання в англомовному середовищі. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 36. С. 182–186. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/36/33.pdf>
12. Солодка А. К. Кроскультурна взаємодія: теорія, методологія, практика: монографія. Миколаїв : Іліон, 2014. 204 с.
13. Тодорова Н. Ю. Кроскультурний менеджмент : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2019. 330 с.
14. Філатенко І. О., Шевчук І. К. Міжкультурна толерантність як складова міжкультурного діалогу в освітньому процесі вищого навчального закладу. *People and the world: global problems of human development Pedagogy*. URL: <https://irb.kmu.edu.ua/>

server/api/core/bitstreams/10062e11-b4fa-4dbc-8b76-666f451da5ab/content

15. Шавкун І.Г., Дибчинська Я.С. Кроскультурна комунікація в міжнародному бізнесі: конспект лекцій для здобувачів ступеня в/о магістра спец. «Менеджмент» освітньо-професійної програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності». Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 107 с.
16. Kovalenko Ye. Bifurcation of civilization as a natural mechanism global culture change management. *European science*. 2019. № 3 (45). P. 108–110.

REFERENCES:

1. Aldoshyna M. V., Brusiltseva H. M. (2014). Kros-kulturni komunikatsii v haluzi turyzmu v umovakh hlobalizatsii [Cross-cultural communications in tourism in the context of globalization]. *Biznes Inform*, no. 3, pp. 197–202. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_3_32 (in Ukrainian)
2. Burak V. H. (2023). Teoretychni i metodychni osnovy pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv hotelno-restoranoi spravy v zakladakh vyshchoi osvity [Theoretical and methodological bases of training future hotel and restaurant business specialists in higher education institutions]: dys. ... dokt. ped. nauk : 13.00.04. Ternopil. (in Ukrainian)
3. Burak V. H. (2023). Krosssektoralni proiekty v antykrizovomu menedzhmenty pidpriemstv hotelno-restorannoho biznesu [Cross-sectoral projects in crisis management of hotel and restaurant business enterprises]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya "Ekonomichni nauky"*, no. 48, pp. 5–9. (in Ukrainian)
4. Burak V. G. (2025). Cross-cultural differences in the perception of hospitality in the tourism industry: challenges for hotel and restaurant managers. *Scientific perspectives*. No. 7 (61). Pp. 449–462. (in Ukrainian) Available at: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7\(61\)-449-462](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-449-462)
5. Hlinkovska B., Chebotarov Ye., Chebotarov V. (2018). Kros-kulturni pidpriemnytski komunikatsii [Cross-cultural business communications]: navch.-metod. posib. dlia mahistrantiv. Starobils'k. Available at: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2345/Posibnik.pdf?sequence=1> (in Ukrainian)
6. Hosteva O. V. (2023). Kros-kulturnyi kontekst suchasnoi biznes-komunikatsii [Cross-cultural context of modern business communication]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*, no. 47, pp. 56–66. (in Ukrainian)
7. Kaniuka I. O., Serdiuk L. S. (2018). "Language coach" – instrument formuvannia ta rozvytku kroskulturnoi kompetentnosti ["Language coach" is a tool for the formation and development of cross-cultural competence.]. *Open educational e-environment of modern University*, no. 5, pp. 123–132. (in Ukrainian)
8. Korol L. Kros-kulturni osoblyvosti tolerantnosti ukrainskoi ta kanadskoi molodi [Cross-cultural features of tolerance among Ukrainian and Canadian youth.]. *Osvita rehionu. Politolohiia. Psykholohiia. Komunikatsii*. Available at: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1146> (in Ukrainian)
9. Kudlai I. V., Babina V. O. (2023). Mizhnarodni zviazky ta kros kulturna komunikatsiia [International relations and cross-cultural communication]. *Rehionalni studii*, no. 34, pp. 151–156. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.26> (in Ukrainian)
10. Malynka Yu. H. (2012). Tolerantnist yak rezultat mizhkulturnoi komunikatsii v umovakh hlobalizatsii [Tolerance as a result of intercultural communication in the context of globalization]. *Visnyk Nats. aviatsiinoho universytetu. Ser.: Filosofiia. Kulturolohiia*, no. 2, pp. 123–127. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2012_2_33 (in Ukrainian)
11. Petukhova O. I., Hovorun A. V. (2024). Kros-kulturni komunikatyvni bariery ta yikh podolannia v anhlo-movnomu seredovyschi [Cross-cultural communication barriers and their overcoming in the English-speaking environment.]. *Zakarpatski filolohichni studii*, no. 36, pp. 182–186. Available at: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/36/33.pdf> (in Ukrainian)
12. Solodka A. K. (2014). Kroskulturna vzaiemodiiia: teoriia, metodolohiia, praktyka [Cross-cultural interaction: theory, methodology, practice]: monohrafiia. Mykolaiv : Ilion. (in Ukrainian)
13. Todorova N. Yu. (2019). Kroskulturnyi menedzhment [Cross-cultural management] : navch. posib. Kyiv : TsNL. (in Ukrainian)
14. Filatenko I. O., Shevchuk I. K. Mizhkulturna tolerantnist yak skladova mizhkulturnoho dialohu v osvitnomu protsesi vyshchoho navchalnoho zakladu [Intercultural Tolerance as a Component of Intercultural Dialogue in the Educational Process of a Higher Educational Institution]. *People and the world: global problems of human development Pedagogy*. Available at: <https://irb.kmu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/10062e11-b4fa-4dbc-8b76-666f451da5ab/content> (in Ukrainian)
15. Shavkun I. H., Dybchynska Ya. S. (2019). Kroskulturna komunikatsiia v mizhnarodnomu biznesi [Cross-cultural communication in international business]: konspekt lektsii dlia zdobuvachiv stupenia v/o mahistra spets. "Menedzhment" osvitno-profesiinoi prohramy "Menedzhment zovnishnoekonomichnoi diialnosti". Zaporizhzhia : ZNU. (in Ukrainian)
16. Kovalenko Ye. (2019). Bifurcation of civilization as a natural mechanism global culture change management. *European science*, no. 3 (45), pp. 108–110.

Стаття надійшла: 16.10.2025

Стаття прийнята: 31.10.2025

Стаття опублікована: 28.11.2025